

НП шарже д'афер на Република Албания в Република България, д-р Б. Рама

1. Процесът на демократизация на Балканите и аспектите на регионалната сигурност
Загубата на суверенитет на държавата в резултат на глобализацията представлява загуба на демокрация, тъй като това премества решенията до нива, на които демократичния суверен, народа, има ограничено или никакво право.

Тук ще се направи опит за изясняване връзката и влиянието между процеса на демократизация, глобализацията, албанския фактор и регионалната сигурност. За целите е необходимо да се внесе уточнение, че регионалната сигурност ще се разгледа по-широко. Поради това, тук е налице “проблемът на едновременността”, т.е. преход от тоталитаризъм към демокрация в същото време, когато става и прехода от планова автаркична икономика към система на отворено стопанство и прехода от доминирана от Съветския съюз международна рамка.

Преходът може да е отваряне към световната икономика и към глобален политически ред, аспект на различните сложни съвременни феномени, които често се включват в понятието “глобализация”. В този контекст, пространството за маневриране на националните правителства е все по-ограничено. Всички, представляващи мнозинството политически партии са отдадени на политиката на преход и това обяснява защо е толкова трудно за дадена отделна партия да предложи отличителна програма на електората и отговаря на обществените нужди.

Общоприето е преходът към пазарна икономика да е необходимо условие за демокрацията.

Безспорно е вярно, че са необходими частната собственост и икономическата предприемчивост. Преходът, обаче често се е свързвал с нео-либералната идеология, при която една крайна версия на свободния пазар е била наложена отгоре на общества, в които обществените (противопоставени на частните или държавните) институции се развиват незадоволително. Това предизвиква едно нарастващо чувство, че се създават общества, в които егоизмът и себелюбието се ценят над всичко друго. Прокарването на политики от такъв вид лесно може да окуражи запазването на ограничени форми на демокрация, със “слаб интензитет”, полу-демокрация, демократичен деспотизъм, при които участието на гражданското общество силно отслабва или се редуцира.

Може да се твърди, че в глобализацията е много трудно да се постигне реална демокрация на национално ниво или, по-точно, само на национално ниво. Животът на отделния гражданин дълбоко се влияе от решенията, които се взимат на различни нива: европейско, глобално, национално, регионално и локално. Все пак центърът на демократичната политика остава националното ниво. Ако чрез независима демокрация ние имаме предвид способността на гражданите да влияят върху решенията, които засягат техния живот, тогава демократичната политика трябва да се концентрира върху всички нива, на които се вземат значими решения. В този контекст, европейското ниво е от голямо значение. Може би именно чрез политическа интеграция може да се затвърди независимата демокрация, в случая на Централна и Източна Европа, в това число Балканите. Въпросът е дали политическата интеграция би могла да предложи алтернативен проект и ако е така, какво би могло да означава това.

Взаимозависимостта на всички части на континента изисква голямо благоразумие, смелост, мултиплициране и постоянно отваряне на всички канали на политическа, икономическа, социална и културна комуникация.

Въпросът за връзката между международната сигурност и демократизацията в

Балканския регион е важен. При определени обстоятелства, както ще бъде показано по-долу, заплахите може да засилят глобализацията и глобализацията може да изостри заплахите. В тази връзка се появяват някои твърдения.

Първото, позитивната взаимовръзка между международната сигурност и глобализацията съществува.

Второто, едно широко понятие за сигурността, която да разглежда нейните политически, икономически, екологични и социални, както и военни измерения е решаващо, защото те всички си взаимодействат и защото невоенните заплахи в някои случаи са еднакво опасни с военните.

Третото, различните свързани понятия, развити в анализа са сигурността, като идеята за дилемата на сигурността са ценни за разбиране на заплахите.

Четвърто, емфазата върху международното измерение на сигурността е подходяща, защото съдбата на опитите за демократизация силно се влияе от и силно влияе върху събитията, начина на мислене, етносите, ценностите и политиките.

Политиката на Запада и на организации като ЕС, НАТО, МВФ и Обединените нации понякога са помагали, но понякога са били много вредни за сигурността.

Потребността от стабилност в една анархична, но взаимозависима международна система, изисква проблемите на развитието да се разглеждат еднакво сериозно.

Сигурността и развитието на етносите са неразривно свързани в дългосрочен план, тъй като е невъзможно устойчиво развитие без гарантирана сигурност на общество, съставено от разнообразни етноси, както е невъзможно наличието на трайна сигурност без развитие. Тези проблеми са еднакво приложими и за регионалната сигурност на Балканите, където през 1989-1995 г. започна процесът на политически плурализъм и икономическа либерализация.

Международната икономическа несигурност е несъизмерима заплахата за демократизацията на Балканите.

Проблемите на икономическата (индустриалната) сигурност, т.е. достъп до ресурсите, финансите и пазарите, необходими за поддържането на приемливи нива на благосъстояние и държавна (или недържавна) власт, са основната заплахата за демократизацията в Балканския регион. Известен протекционизъм и субсидиране на недобре работещи индустрии са политики, които осигуряват индустриална сигурност. Новите балкански демокрации са изправени пред икономически проблеми.

Икономическите им системи трябва да се трансформират, но процесът може да се окаже нещо по-голямо, отколкото техните крехки политически системи могат да поемат. За демократизацията (в нейната либерална форма), за да оцелее пазарната икономика, държавата и международната общност все още играят голяма роля в гарантирането на сигурност за обикновените хора. "Поради това, че неведнъж е повтаряно, че демокрацията и свободният пазар са свързани, много изглежда са убедени в естествения резултат, че ако пазарът им предлага малко предимства, демократичната система сама по себе си е объркана..."

Сега, повечето албанци не свързват демокрацията с друго, освен с нарастваща бедност и несигурност, характерни с бърз упадък във всички форми на